

Statele-Unite ale Europei

Ideea unei uniuni europene nu este un fenomen cu totul nou, fără precedent în trecutul istoric. Dimpotrivă, actuala fază a integrării europene este un proces care reia, chiar dacă sub o formă diferită și cu mijloace modernizate, lucruri încercate de generațiile anterioare.

Experiența istorică anterioară are rolul de a pune în lumină procedurile și instrumentele folosite în alte epoci istorice pentru realizarea unui scop de tipul integrării europene, totale sau parțiale.

Fiecare perioadă a contribuit la ideea europeană, ale cărei elemente constitutive s-au sedimentat și structurat progresiv încă din Antichitate (ex. Imperiul Roman).

În Evul Mediu și perioada modernă au continuat să fie elaborate diferite proiecte în acest sens, precum cele ale lui Emeric Cruce, Sully, W.Penn, ale abatelui Saint-Pierre etc. Această mișcare de idei nu a rămas fără ecou.

De-a lungul timpului au existat numeroase încercări teoretice și tentative practice de realizare a unei unități între state: utopia unei "națiuni europene" sau a unui imperiu cu largi pretenții continentale a inspirat mai multe visuri politice și gânduri imperiale, de la Carol cel Mare la Napoleon ș.a., însă realizarea lor a fost deseori sortită eșecului. Aceste manifestări, deși netraduse în viață, constituie o dovadă a vechimii și permanentei speranțe în unitatea Europei.

Au fost necesare două războaie mondiale pentru ca oamenii de stat să conștientizeze faptul că Europa Unită este viitorul, iar fărâmițarea trecutul.

Ideea europeană nu mai este un vis utopic, ci ia forma unor proiecte guvernamentale concrete și credibile, începând cu secolul al XX-lea (Proiectul Briand de Uniune Europeană), adevărindu-se ceea ce Coudenhove-Kalergi afirmase în *Pan Europa*: „Fiecare mare eveniment istoric a început ca utopie și a sfârșit ca realitate”.

Schimbarea care are loc acum se datorează apariției unei conștiințe europene explicite, a *conștiinței comunității de destin* a popoarelor Europei. În *Discurs pentru națiunea europeană* din 1933, Julien Benda constată rolul avut de marile mișcări pe care le-a cunoscut istoria Continentului: cruciade, reforme, revoluții, colonizări, lupte de clasă, concluzionând că „toate aceste mișcări europene nu au făcut nimic riguros pentru unitatea Europei. De ce? Pentru că europenii, ducându-le la îndeplinire, nu luau cunoștință de ele în calitatea lor de europeni; pentru că popoarele Europei erau supuse intereselor lor comune, trăiau identitatea de sentimente, dar nu o și gândeau...”

Construcția europeană inițiată de Jean Monnet și Robert Schuman reprezintă marele proiect al secolului al XX-lea și totodată o nouă speranță pentru secolul care tocmai a început. Părinții fondatori ai acestui proiect vizionar au fost animați de dorința de a crea între popoarele europene condițiile unei păci durabile. Privind retrospectiv, Uniunea Europeană este una din cele mai mari întreprinderi istorice, dacă nu cea mai mare, concepută într-o asemenea perspectivă pacifistă.

În același timp trebuie precizat că în decursul anilor, metoda comunitară nu și-a pierdut cu nimic din valoarea sa inițială. Europa – simplă zonă de liber schimb sau

actor principal în lume? Europa tehnocratică sau Europa democratică ? Europa indivizilor izolați sau Europa solidară? În fața atâtor opțiuni critice și incertitudini, metoda comunitară – bazată pe dialogul organizat dintre statele membre și instituțiile comune, exercitând împreună suveranitatea delegată, respectând diversitatea națională dar afirmând și o identitate proprie Uniunii – își dovedește actualitatea. Ea a făcut posibilă, cu 50 de ani în urmă, crearea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, urmată de Comunitatea Economică Europeană și de Euratom, la care s-au adăugat Actul Unic European, Tratatul de la Maastricht, respectiv Amsterdam și Nisa. În relațiile intereuropene a fost introdus "fermentul schimbării" care produce zi de zi noi efecte. În viitorul apropiat această metodă poate aduce cea mai mare contribuție la soluționarea problemelor cu care se vor confrunta europenii.

Influența principiilor fondatoare ale construcției europene depășește cadrul instituțional comunitar. Imaginat și impus de oameni de stat care doreau înainte de orice să construiască o Europă în beneficiul omului, spiritul comunitar conferă ideii europene amploarea unui proiect civilizator. În acest sens, Declarația Schuman rămâne în mod cert "o idee nouă pentru Europa" ¹⁾.

Astăzi, într-o lume multipolară, confruntată cu un proces continuu de globalizare, într-o lume în care provocările sunt multiple și diverse, Uniunea Europeană va trebui să caute modalități de adaptare permanentă la noile contexte. În această privință, mesajul lui Jean Monnet este elocvent : "Nu putem să ne oprim când în jurul nostru întreaga lume se află în mișcare... Comunitatea pe care noi am creat-o nu își are finalitatea în ea însăși, ci este un proces de transformare care îl continuă pe cel din care au izvorât, într-o fază anterioară Istoriei, formele noastre de viață națională... Popoarele noastre trebuie să învețe astăzi să trăiască împreună, sub reguli și instituții comune, liber consimțite, dacă vor să progreseze și să fie stăpânele propriului lor destin. Națiunile suverane ale trecutului nu mai sunt cadrul în care se pot rezolva problemele prezentului, iar Comunitatea însăși nu reprezintă decât o etapă spre formele de organizare ale lumii de mâine" ²⁾

Cornelia Dumitrașcu

Bibliografie:

¹⁾*Une idée neuve pour l'Europe. La déclaration Schuman - 1950-2000*, Luxemburg, Office des publications officielles des Communautés européennes, 2000.

²⁾Jean Monnet, *Mémoires*, Paris, Edition Fayard, 1976, p.616.